

Yerel düzeyde gıda israfının azaltılması: Belediyeler için bütünsel bir yaklaşım

Yüksek düzeyde gıda israfı, gıdayı değerli bir kaynaktan ziyade bir meta olarak gören sürdürülemez bir endüstriyel gıda sisteminin doğrudan bir sonucudur. [Gıda israfıyla mücadele, gıda tedarik zincirinin üretimden tüketime tüm aşamalarını ele alan sistemsel bir yaklaşım gerektirir.](#) Sürdürülebilir bir gıda sistemi sağlığa, ekolojik dengeye, ekonomik sürdürülebilirliğe, sosyal eşitliğe, etik üretime ve toplumsal dayanıklılığa katkıda bulunmalıdır.

Avrupa Birliği'nde, her yıl [yaklaşık 58 milyon ton gıda](#) israf ediliyor veya kayboluyor. Şu anda müzakere edilen [Atık Çerçeve Direktifi](#) gibi AB mevzuatı, gıda israfını yarıya indirmeyi amaçlayan [BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 12.3'ü](#) tam olarak karşılamıyor. Bu nedenle, **belediyelerin oynayabileceği rol, bu dönüştürücü değişimi yönlendirmede çok önemlidir.**

Bunu nasıl yapabilirler? Yerel olarak gıda israfını azaltma stratejileri

1. Yerel gıda sistemlerini yeniden tasarlamak:

Mevcut gıda sistemini yeniden düşünmek ve etkili bir gıda israfı önleme planı geliştirmek için şehirler, **gıda israfının kapsamını ve bunların altında yatan nedenleri sistematik olarak analiz etmeli**, sürdürülebilir olmayan gıda uygulamalarını kaynağında ele alan bütünsel stratejiler tasarlamak için çeşitli paydaşları dahil etmelidir. Şehirler; **önlemeye** öncelik vermeli ve kaçınılmaz olduğunda, gıdayı hayvan yemine, kompost veya enerjiye dönüştürmeden önce **insan tüketimine yönlendirmelidir**. Başarılı gıda israfı stratejileri, **çeşitli sektörlerde koordineli eylemler gerektirir.**

Paris, Döngüsel Ekonomi Planı ve İklim Eylem Planı aracılığıyla gıda atığının azaltılmasına yönelik kapsamlı bir yaklaşım benimseyerek güçlü bir örnek teşkil ediyor. Temel girişimler arasında kamu alımlarında gıda atığının azaltılması, Paris'te dükkanların ve gıda pazarlarının bu çabaya dahil edilmesi ve vatandaşlar arasında farkındalık yaratılması yer alıyor. [Bu yaklaşımın 66.500 tam zamanlı iş yaratması ve toplam evsel atığı %7 oranında azaltması öngörülmüyor.](#)

0. Yerel gıda sisteminin canlandırılması:

Belediyeler; gıda kayıplarını azaltmak, maliyetleri düşürmek ve emisyonları en aza indirmek için **tedarik zincirlerini kısaltmaya** odaklanmalıdır. **Üreticileri tüketicilerle doğrudan bağlayan** girişimleri destekleyerek şehirler yerel ekonomileri teşvik edebilir, adil fiyatlar sağlayabilir ve **kentsel ve kent çevresi gıda üretimini teşvik edebilir**. Örneğin, Portekiz'in Porto şehri 13 sebze bahçesinden oluşan bir ağ geliştirdi ve altı tane taze sebze pazarını yöneterek tüketiciler ve yerel üreticiler arasında doğrudan bir bağlantı oluşturuyor.

Ek olarak, çeşitli paydaşlarla **gıda politikası konseyleri kurmak**, gıda israfının azaltılmasını şehir planlamasına entegre etmeye yardımcı olabilir. Belçika'nın Gent kentinde, şehrin gıda politikası konseyi, sivil toplum, tarım örgütleri ve girişimciler de dahil olmak üzere yerel gıda sisteminden 32 temsilciyi bir araya getiriyor. Bu işbirlikçi çaba, sürdürülebilir gıda sistemlerine geçişe odaklanan [Gent'in 2020-2025 İklim Planı'nın](#) kabul edilmesine yol açtı.

0. Aktörlerin olumlu değişiklikler yapmasını sağlayacak ve destekleyecek yerel bir gıda ortamı yaratın

Şehirler, **yerel girişimleri destekleme** ve **az atıklı sistemlerden gelen gıdanın kamu kurumlarında erişilebilir olmasını sağlama** yoluyla gıda israfının azaltılmasını teşvik ederek **sürdürülebilir seçimleri kolaylaştıran** "gıda ortamları" yaratabilir. Bu; gıda bileşimi, etiketleme, tanıtım, tedarik, perakende, fiyatlandırma ve ticaret dahil olmak üzere birden fazla politika boyutunda hareket etmeyi içerir.

Örneğin, Portekiz'in Almada belediyesi, büyük perakendecilerin estetik standartlarını karşılamayan fazla sebze ve meyve üreticilerini, daha düşük maliyetlerle yiyecek sepetleri satın alabilen tüketicilerle buluşturan tüketici kooperatifi [Fruta Feia](#)'yı (Çirkin Meyve) destekledi. Belediye, şu anda Portekiz genelinde 14 teslimat noktasında faaliyet gösteren dağıtımını yönetmek için kamusal alanlar sağlayarak katkıda bulundu. Bu girişim, 307 üreticiyi 7.383 tüketiciyle buluşturarak 3.336 ton gıdanın israf edilmesini önledi.

Ulusal hükümetler, AB kurumları, yerel yönetimler, gıda endüstrileri ve toplum girişimleri arasındaki iş birliği, gıda ortamlarını yeniden şekillendirmek ve sürdürülebilir uygulamaları teşvik etmek için elzemdir. Ek olarak, şehirler şirketlerin gıda israfını etkin bir şekilde azaltmasını ve kalan gıdaların yeniden dağıtımına veya paylaşımına katılmasını sağlamak için **kamu alımlarını kullanabilir**.

0. Önemli paydaşlarla eğitim ve farkındalık yaratma:

Gıda israfını azaltmanın önündeki en büyük engel, ölçeği ve etkisi hakkında kamuoyunun farkındalığının olmamasıdır. Gıda israfı; kesintiye uğramış tedarik zincirleri, aşırı üretim ve yetersiz depolama nedeniyle sıklıkla fark edilmez. Hanehalkı düzeyinde israf; kötü gıda yönetimi, son kullanma tarihleriyle ilgili karışıklık ve aşırı tüketimi teşvik eden reklamlardan kaynaklanır. Belediyeler; gıda israfının çevresel, ekonomik, kültürel ve etik etkileri hakkında farkındalık yaratma çabalarına öncülük etmelidir. Buna **sivil toplum girişimlerini desteklemek, üreticiler ve perakendeciler arasında en iyi uygulamaları teşvik etmek ve okullarda gıda eğitimi vermek** dahildir.

Slovenya'daki Škofja Loka'da bir pilot proje, bir anaokulunda ve bir yurttan gıda israfında %21 ve %10 oranında azalma olduğunu gösterdi. Anaokulunda, önlemler arasında çay ve meyve dağıtımının ayarlanması ve güveç ve çorbalardaki fazlalığın ortadan kaldırılması yer aldı. Gıda israfının çoğunlukla tabak artıklarından kaynaklandığı Škofja Loka Öğrenci Yurdu'nda, yeni stratejiler arasında daha iyi iletişim için E-asistan kullanımı ve öğrenciler arasında yemek iptalleri ve porsiyon tercihleri konusunda farkındalık yaratma yer alıyor.

0. Gıda atıklarının geri dönüşümü:

Yiyecek tüketilemediğinde bile besinleri toprağa geri döndüren kompostlama veya anaerobik sindirim gibi geri dönüşüm süreçleriyle değerli olabilir. Özellikle biyolojik atık toplama artık AB'de zorunlu olduğundan Belediyeler; biyolojik atıkları etkili bir şekilde toplamak ve geri dönüştürmek için yerel atık yönetim sistemlerini iyileştirmelidir.

Örneğin, 2017'de, yalnızca %9 geri dönüşüm oranı ile düşük atık yönetimi sonuçlarıyla karşı karşıya kalan [Pontevedra](#) eyaleti, organik atıkları merkezi olmayan kompostlama yoluyla yönetmek için "Revitaliza" programını başlattı. Program, yerel ihtiyaçlara göre evde kompostlama, topluluk kompostlaması ve küçük kompostlama tesisleri sunuyor. 2019'a kadar, 61 belediyeden 44'ü katılarak yerel olarak 2.000 tondan fazla biyolojik atık kompostladı.

Sonuç olarak, belediyeler; dögüsel ekonomiler ve sürdürülebilir gıda sistemleri geliştirmede olmazsa olmaz aktörlerdir. Entegre yaklaşımlar ve bütünsel planlama benimseyerek şehirler gıda israfını önemli ölçüde azaltabilir ve daha sağlıklı, daha dayanıklı topluluklara katkıda bulunabilir. [Avrupa genelindeki başarılı girişimler](#), gıda israfının önlenmesinin mümkün olduğunu ve çeşitli bağlamlarda sonuçlar sağlayabileceğini göstermektedir.